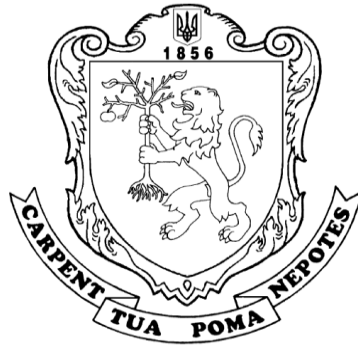

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет агротехнологій та екології
Кафедра екології

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ І КУРОРТОЛОГІЯ»

Для здобувачів вищої освіти різних освітньо-професійних програм
РВО « бакалавр»

Львів 2023

АНОТАЦІЯ КУРСУ

У межах зазначеного курсу здобувачі вищої освіти формують інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності, а саме опановують знання про основні складові природних ресурсів України – природні умови, геологічні, біотичні, ґрунтові, водні й рекреаційні ресурси, а також людський потенціал країни. Представлені основні засоби охорони та захисту природних ресурсів держави, методи ощадного використання потенціалу, збереження природного середовища та дієві заходи охорони природних багатств України.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

Розділ 1. Рекреаційні ресурси та їх оцінювання

Розділ 2. Курортологія

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Рекреаційні ресурси і курортологія» є набуття студентами знань і умінь, які необхідні висококваліфікованому спеціалісту для організації науково-обґрунтованих заходів щодо збереження рекреаційного потенціалу, для гармонізації рекреантів і довкілля, запобіганню виснаження, деградації відпочинкових місць та негативного впливу на навколишнє середовище.

Основним завданням вивчення дисципліни є набуття студентом наступних компетентностей:

1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов (ІК).
2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (К02).
3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (К07).
4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні (К08).
5. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (К13).
6. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища (К21).
7. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень (К24).
8. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування (К25).

Програмні результати навчання:

1. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля (ПР05).
2. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень (ПР08).
3. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення ПР 14).
4. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя (ПР25).

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (зміст)

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (анотація)

Розділ 1. Рекреаційні ресурси та їх оцінювання

Тема 1. Методологічні основи навчальної дисципліни “Рекреаційні ресурси і курортологія”.

Тема 2. Класифікація рекреаційних ресурсів.

Тема 3. Види рекреаційної діяльності та форми її організації.

Тема 4-5 Рекреаційне районування території України.

- Тема 6 Рекреаційна географія світу. Європа
 Тема 7. Рекреаційні ресурси Азії.
 Тема 8. Рекреаційні ресурси Австралії та Океанії.

Розділ 2. Курортологія

- Тема 9. Класифікація та типологія курортів.
 Тема 10. Зародження та становлення курортології.
 Тема 11. Курортна система України.
 Тема 12. Рекреаційно-курортний потенціал Африки.
 Тема 13. Рекреаційно-курортний потенціал Америки.
 Тема 14. Лікувальний комплекс курортології.
 Тема 15. Медико-географічне краєзнавство.
 Тема 16. Охорона курортних ресурсів від виснаження і забруднення.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські заняття, консультації.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки. При проведенні семінарських занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як робота у малих групах або дискусія.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання (контрольні питання або тести), виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими як індивідуальні проекти. Програмою передбачено такі проекти для формування професійної компетентності: виступ за темою індивідуального науково-дослідного завдання (або з темою самостійного вивчення дисципліни) та виступ-інформування за темами семінарських занять (у вигляді презентації або реферату).

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «Рекреаційні ресурси і курортологія»

№ з/п	Тема, питання що вивчаються
1.	РОЗДІЛ 1. РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ТА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ Тема 1. Методологічні основи навчальної дисципліни “Рекреаційні ресурси та курортологія”. Завдання, мета курсу «Рекреаційні ресурси та курортологія». Взаємозв'язок дисципліни з іншими науками. Відмінність між рекреацією, курортологією і туризмом. Рекреаційні ресурси, заклади призначаються для рекреації, рекреаційних об'єктів. Заклади, що вивчають і контролюють рекреаційні ресурси держави.
2.	Тема 2. Класифікація рекреаційних ресурсів. Класифікація рекреаційних ресурсів в нашій державі. Типи мінеральних вод. Лікувальні грязі які використовуються на курортах. Використання для відпочинку водних рекреаційних ресурсів. Природоохоронні об'єкти. Регіони України що мають рекреаційні спелеоресурси.
3.	Тема 3. Види рекреаційної діяльності та форми її організації. Класифікація рекреаційної діяльності. Структура вільного часу. Поведінка людей на карантині під час епідемій, пандемії. Характеристика рекреаційної діяльності національних природних парків.

4.-5	Тема 4-5 Рекреаційне районування території України. Таксономічні одиниці рекреаційного районування. Завдання рекреаційної географія при дослідження територіальних рекреаційних систем (ТРС). Рекреаційні регіони України. Домінантні рекреаційні ресурси регіонів.
6	Тема 6 Рекреаційна географія світу. Європа Поняття про рекреаційну географію (РГ). Класифікація відпочинку. Ключові рекреаційні об'єкти Європи. Загальна характеристика рекреаційних ресурсів Європи. Основні курорти Європи.
7	Тема 7. Рекреаційні ресурси Азії. Рекреаційні регіони Азії. Загальна характеристика рекреаційних ресурсів Азії. Рекреаційні зони міст Єрусалима (Ізраїль), Гонконгу (Китай), Сінгапуру, Бангкоку (Таїланд), Куала-Лумпуру (Малайзія) Дубай (ОАІ). Найпопулярніші курорти Азії та їх спеціалізацію.
8.	Тема 8. Рекреаційні ресурси Австралії та Океанії. Рекреаційні ресурси Австралії та Океанії. Рекреаційні зони міста Сідней. Типи курортів Австралії та Океанії та фактори регулювання туристичних потоків. Країни, що відносяться до Океанії. Рекреаційний потенціал держав Океанії.
9.	РОЗДІЛ 2. КУРОРТОЛОГІЯ Тема 9. Класифікація та типологія курортів. Поняття про курорт. Традиційні та нетрадиційні методи лікування на курорті. Класифікація курортів. Фактори, що сприяють виникненню курортів. Функціональна відповідність курортів України та інших країн.
10.	Тема 10. Зародження та становлення курортології. Предмет вивчення сучасної курортології. Історія розвитку курортної справи в Україні та за кордоном. Методи кліматотерапії. Стан курортної справи в Україні.
11.	Тема 11. Курортна система України. Популярні курорти в Україні та їхня спеціалізація. Санаторії, профілакторії, будинки відпочинку, пансіонати. Нові заклади відпочинку: бази відпочинку з лікуванням, центри здоров'я, тощо.
12.	Тема 12. Рекреаційно-курортний потенціал Африки. Рекреаційні ресурси Африки. Популярні водно-кліматичні курорти континенту. Світові курорти: Мадейра, Канарські острови, острови Маврікії. Безпека туристів.
13.	Тема 13. Рекреаційно-курортний потенціал Америки. Рекреаційні ресурси Америки. Спеціалізація курортів Карибського басейну. Популярні курорти - Гаїті, Домініканської республіки, Ямайки. Чим відрізняється схема управління курортами в США і в Україні?
14	Тема 14. Лікувальний комплекс курортології. Установи, що входять до складу санаторно-курортного фонду. Відповідність можливостям лікувальним комплексам держави структурі захворювання населення України. Географія лікування окремих захворювань
15	Тема 15. Медико-географічне краєзнавство. Поняття про медико-географічне краєзнавство. Причини смертності в світі. Найбільш небезпечні інфекційні хвороби у світі. Фактори, що впливають на поширення хвороб та застереження рекреантам.
16	Тема 16. Охорона курортних ресурсів від виснаження і забруднення. Курортні ресурси. Нормативна база, що контролює діяльність курортів. Провідні санаторно-курортні центри світового значення.

**ПЛАН ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«Рекреаційні ресурси і курортологія»**

№ з/п	Тема і короткий зміст заняття
1.	Рекреаційна зона та рекреаційна діяльність.
2.	Картосхема рекреаційного районування України.
3.	Норми рекреаційного навантаження.
4.	Рекреаційна місткість території.
5-6	Стадії рекреаційної дигресії рослинного покриву.
7.	Регулювання відвідуваності екологічних стежок та туристичних маршрутів.
8.	Рекреаційне навантаження на охоронні території.
9.	Платні послуги, які можуть надаватися установами природно-заповідного фонду.
10.	Визначення природно-рекреаційного потенціалу кліматолікувальної місцевості.
11.	Проведення розрахунку необхідної кількості стаціонарних ліжок для санаторно-курортного лікування.
12.	Проведення оцінювання виробничих та економічних ризиків санаторіїв.
13.	Складання плану-проекту «Рекреаційно-курортна зона моєї місцевості» .
14	Картосхема курортів України та їхнє профілювання.
15	Ареали поширення найбільш небезпечних для відпочиваючих отруйних рослин і тварин.
16	Надання першої медичної допомоги рекреантам, туристам. Інформованість відпочиваючих про небезпечні захворювання населення.

Завдання для самостійного вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми
1	Законодавча база рекреаційної системи України.
2	Рекреаційні ресурси, їх сутність та призначення.
3	Рекреаційна географія.
4	Метод моделювання в суспільно-географічних і ресурсно-рекреаційних дослідженнях.
5	Туризм як галузь рекреації.
6	Оздоровчо-спортивна діяльність.
7	Аналіз матриці ресурсно-рекреаційного рейтингу регіонів України.
8	Методи кліматотерапії.
9	Медична кліматологія і кліматотерапія.
10	Науково-методичні основи вивчення територіальної рекреаційної системи та курортології.
11	Охорона курортних ресурсів від виснаження і забруднення.
12	Реформування рекреаційно-курортної сфери України.
13	Регіональна політика розвитку туризму
14	Оцінка забезпеченості областей України рекреаційно-курортними установами
15	Механізм управління санаторно-курортним господарством України. Переваги і недоліки.
16	Економічні та екологічні проблеми курортів України.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

1. *Усне опитування* (фронтальне, індивідуальне, детальний аналіз відповідей студентів).

2. *Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка* – розв'язування задач і прикладів, підготовка рефератів, презентацій, контрольні роботи (з конкретних питань тощо) або тести

3. *Практична перевірка* – аналіз виробничої інформації, рішення професійних завдань з рекреаційних ресурсів та курортології.

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація.

Відпрацювання пропущених занять студентами здійснюється згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Львівського національного університету природокористування пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Студент представляє конспект а з пропущеної теми лекційного курсу та опрацьований практичний матеріал (захист роботи або контрольна чи тестові завдання) з відповідної тематики. Самостійне вивчення навчальної дисципліни за вищевказаними темами передбачає також підготовку рефератів, доповідей, презентацій (максимальна кількість балів - 5 за одну тему, але не більше 10 б. за весь курс дисципліни).

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах розділів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль. Загальні критерії оцінок: “відмінно” – здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. “добре” – здобувач вищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. “задовільно” – здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно. “незадовільно” – здобувач вищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

Питання з дисципліни

«Рекреаційні ресурси і курортологія», які виносяться на залік

1. Визначте методологічні основи навчальної дисципліни “Рекреаційні ресурси і курортологія”.
2. Назвіть рекреаційні об'єкти, заклади та поділ рекреаційних ресурсів за походженням.
3. В чому полягає різниця між рекреацією, туризмом і курортологією.
4. Вкажіть на законодавчі технології захисту рекреаційних ресурсів.
5. Який взаємозв'язок дисципліни з іншими науками?
6. З чого розпочався розвиток курортно-рекреаційної сфери в Україні?
7. Класифікуйте рекреаційні ресурси та обґрунтуйте принципи класифікації.
8. Вкажіть на технології захисту водних рекреаційних ресурсів.
9. Як здійснюється контроль за станом екологічної стежки, як один з шляхів збереження лісових рекреаційних ресурсів.
10. Які рекреаційні ресурси домінують в Україні і чи є це наслідок високої технології їх захисту?
11. Які компоненти входять для визначення комфортності відпочиваючих під час використання кліматичних рекреаційних об'єктів?

12. Вкажіть на історико-культурні рекреаційні ресурси світового значення, що розміщені на території України. В чому полягає їх захист?
13. Назвіть види рекреаційної діяльності та форми її організації в контексті захисту навколишнього природного середовища.
14. Класифікуйте рекреаційну діяльність.
15. Здійсніть типову характеристику рекреаційної діяльності національних природних парків.
16. Вкажіть на чинники, що визначають рекреаційну діяльність.
17. Який вид рекреаційної діяльності завдає більшої шкоди НПС (регламентований чи самодіяльний)?
18. Назвіть таксономічні одиниці рекреаційного районування.
19. Які критерії комплексної оцінки рекреаційного потенціалу території?
20. Як здійснюється картографічне моделювання територіальних рекреаційних систем?
21. Що є критеріями виділення рекреаційних таксонів?
22. Назвіть рекреаційні регіони України та опишіть їхнє географічне розміщення.
23. Який рекреаційний регіон в Україні є найпотужнішим? В чому полягають технології їх захисту?
24. В чому полягають законодавчі технології захисту бальнеологічних рекреаційних ресурсів.
25. Розкрийте класифікацію лікувальних вод в Україні.
26. Який Закон України є основним регулятором технології захисту бальнеологічних рекреаційних ресурсів?
27. Хто контролює використання лікувальних мінеральних вод?
28. Як здійснюється охорона водних рекреаційних ресурсів?
29. Назвіть водні ресурси України.
30. Які водні рекреаційні ресурси потребують найбільшого захисту. Які є технології їхнього захисту?
31. Вкажіть на загрози та їх подолання під час використання водних ресурсів з метою відпочинку.
32. Які види рекреаційних занять можна здійснювати на водоймах?
33. Назвіть функціональні зони пляжу і їх процентне співвідношення до всієї території відпочинку.
34. Опишіть рекреаційне використання водних рекреаційних ресурсів у нашій державі.
35. Які можуть бути використані шляхи захисту водойм та прилеглих до них територій під час відпочинку.
36. Назвіть засоби збереження лісових рекреаційно-туристичних ресурсів в нашій державі.
37. Охарактеризуйте лісові рекреаційні ресурси в Україні.
38. Лісовий кодекс України, як технологія захисту лісових рекреаційних ресурсів.
39. Обґрунтуйте позитивний і негативний вплив туризму і рекреації на лісові ландшафти.
40. Дайте визначення біому лісу.
41. В чому полягають культурно-оздоровчі, рекреаційні, спортивні, туристичні і освітньо-виховні цілі лісу?
42. Як здійснювати організацію охорони, відновлення і захисту лісів?
43. Яка участь громадських природоохоронних організацій у сфері лісових відносин?
44. Класифікуйте природоохоронні об'єкти.
45. Розкрийте основні засади Закону України «Про природно-заповідний фонд України».
46. Які є вимоги до створення туристичних маршрутів і стежок.
47. Як може використовуватися ресурс національних природних парків для рекреації?
48. Які шляхи збереження об'єктів природно-заповідного фонду?
49. Вкажіть на методи збереження рекреаційних спеолеоресурсів.
50. Як використовуються карстові печери для спелеотуризму, спелеотерапії?

51. Які атракційні методи використовуються для відпочинку в печерах?
52. Як здійснюється охорона печер в Україні?
53. Дайте краєзнавчу характеристику найвідомішим печерам України.
54. Охарактеризуйте проблеми та перспективи використання українських печер у туристичних цілях.
55. Назвіть передумови захисту кліматичних рекреаційних ресурсів.
56. Яке значення клімату для відпочинку і оздоровлення?
57. Розкрийте значення методів кліматотерапії.
58. Які рекреаційні райони України мають сприятливі рекреаційні кліматичні ресурси?
59. Які ви знаєте рекреаційні заняття відпочиваючих на кліматичних курортах? Вони є безпечними для відпочиваючих?
60. Назвіть технології захисту кліматичних рекреаційних ресурсів зі світової практики.
61. Дайте визначення рекреаційній географії.
62. Який рекреаційний потенціал Європи, Азії, Америки є найпотужнішим?
63. Які шляхи збереження рекреаційних ресурсів за кордоном є найбільш популярними?
64. Технології запобігання захворювання рекреантів.
65. Розкрийте поняття про медико-географічне краєзнавство.
66. Які хвороби світу, пов'язані з туризмом є найбільш поширеними?
67. Як підготувати відпочиваючого до туристичної поїздки з метою запобігання захворювань.
68. Розкрийте поняття нозоареал.
69. Які фактори впливають на серцево-судинні, нервові захворювання туристів?
70. Як інформувати туриста про найбільш поширені та небезпечні захворювання в країні, де він планує відпочивати?
71. Як здійснюється охорона курортних та рекреаційних ресурсів від виснаження і забруднення.
72. Вкажіть правові аспекти охорони рекреаційних ресурсів.
73. Що відноситься до курортних ресурсів?
74. Яка нормативна база повинна бути в курортах для здійснення бальнеологічного лікування людей?
75. Назвіть провідні санаторно-курортні центри світового значення.

Рекомендована література

Базова

1. Лисак Г.А., Рибак С.В., Качмар Н.В., Кректун Б.В. рекреаційні ресурси та курортологія : навч. Посіб. Львів: ЛНАУ, 2017.с. 128
2. Лисак Г.А. Гнатик О.Й., Хірівський П.Р. Рекреаційні зони міст України. Методичні рекомендації до самостійного опрацювання лекційного матеріалу. ЛНАУ, 2009. 83с.
3. Лисак Г.А., Кректун Б.В., Рибак С.Б. Рекреаційні зони міст. Світовий рекреаційний потенціал. Методичні рекомендації до самостійного опрацювання лекційного матеріалу. ЛНАУ, 2014 53с.
4. Стафійчук В.І. Рекреологія : навч. Посіб. К. : Альтерпрес, 2006. 264 с.
5. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К. : Центр навч. літ-ри, 2007. 312 с.

Допоміжна

1. Бойдик О. О. Тлумачний словник термінів з рекреаційної географії. К. : Київський університет, 1993. 56с.
2. В'юн В.Г., Іванов А. М. Методика визначення рекреаційного навантаження на охоронні території К. : Наукова думка, 2005. 108 с.
3. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму. Чернівці : Прут, 1985. 120 с.
4. Лесик О.В. Замки та монастирі України. Л. : Світ, 1993. 173 с.
5. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України Львів : Інститут регіональних досліджень НАНУ, 1997. 259 с.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Курс передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.